

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

СИЛАБУС
освітнього компонента
МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ
Підготовки магістра
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійної програми: Економіка довкілля і природних ресурсів

Силабус навчальної дисципліни «МОНІТОРИНГ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 «Економіка», за освітньою програмою «Економіка довкілля і природних ресурсів».

Розробник: завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, д.е.н., проф. Павлова О.М.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:



(Якимчук А.Ю.)

Силабус затверджено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

протокол № 1 від 09.09.2022 р.

Завідувач кафедри:



Павлова О.М.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка», «Економіка довкілля і природних ресурсів» Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2022 / 2023
		Семестр 3
		Лекції 20 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 20год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: іспит
Мова навчання:		Українська

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна

д. е. н.,

професор

професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу

Контактна інформація – +380985038484, E-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

Дні занять розміщено на: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1.Анотація курсу. Дисципліна “Моніторинг еколого-економічних систем” спрямована на організацію і функціонування системи моніторингу, оцінювання і прогнозування стану екологічних систем, їх елементів, біосфери, характеру впливу на них природних і антропогенних факторів

2.Мета і завдання навчальної дисципліни – вивчення дисципліни є формування у студентів теоретичних знань, умінь та практичних навичок у галузі одержання інформації щодо поточного стану компонентів еколого-економічних систем, оцінки впливу різних факторів на їх формування і розвиток, прогнозування змін стану еколого-економічних систем на перспективу, розробки науково-обґрунтованих рекомендацій для проведення заходів підвищення ефективності функціонування еколого-економічних систем та їх обґрунтування.

3.Результати навчання (Компетентності)

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність визначати та розв’язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що

передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4.Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК8.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Фахові компетентності

СК5.Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК8.Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9.Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10.Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Програмні результати навчання

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проєкти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 7.Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Ко нс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи маркетингу							
Тема 1.Моніторинг еколого-економічних систем як галузь науки	9		2	2	7	0	усне опитування. 4 бали
Тема 2.Моніторинг еколого-економічних систем в процесі управління розвитком	10		2	2	7	1	усне опитування. 4 бали
Тема 3. Спостереження за станом розвитку еколого - економічних систем	10		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 4. Оцінювання і	10		4	4	7	1	усне

прогнозування майбутнього стану довкілля							опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Разом за модулем 1	39		10	10	28	3	max 16 балів
Змістовий модуль 2. Комплекс маркетингу на підприємстві							
Тема 5. Рівні та види моніторингу	10		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 6. Моніторинг поверхневих вод	10		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 7 Моніторинг ґрунтів	10		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 8. Моніторинг атмосферного повітря	10		2	2	7	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 9. Моніторинг лісових ресурсів	11		1	1	8	1	усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Тема 10. Моніторинг мінеральних ресурсів	10		1	1	8		усне опитування, ситуаційні завдання. 4 бали
Разом за модулем 2	72		10	10	44	5	max 24 бали
	Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
	Модульна контрольна робота						max 60 балів
Всього годин / Балів	120		20	20	72	8	max 100 балів

5. Завдання для самостійного опрацювання

У процесі виконання самостійної роботи студент, використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити та вирішувати

актуальні науково-прикладні завдання. Метою самостійної роботи є набуття студентами практичних навичок щодо засвоєння знань з теорії розвитку інфраструктури товарного ринку, управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів і послуг, забезпечення потреб споживачів.

Для виконання роботи студент обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Розкрити сутність моніторингу еколого-економічних систем.
2. Дати визначення поняття «еколого-економічна система».
3. Завдання та мета моніторингу еколого-економічних систем.
4. Предмет та об'єкт моніторингу еколого-економічних систем.
5. Первинна та вторинна інформація для проведення моніторингу еколого-економічних систем.
6. Загальні завдання моніторингу еколого-економічних систем.
7. Структура моніторингу еколого-економічних систем.
8. Рівні на яких проводиться моніторинг еколого-економічних систем.
9. Причини виникнення моніторингу еколого-економічних систем як науки.
10. Концепція моніторингу еколого-економічних систем запропонована Ю. Израелем.
11. Рівні моніторингу еколого-економічних систем запропоновані І. Герасимовим.
12. Погляди на моніторинг еколого-економічних систем М. Голубця.
13. Складові глобального моніторингу еколого-економічних систем запропоновані Р. Мунною.
14. Програми моніторингу еколого-економічних систем для країн, що розвиваються, запропоновані ООН.
15. Система моніторингу еколого-економічних систем в Україні.
16. Механізм та методи моніторингу еколого-економічних систем у країнах Європи.
17. Модель нелінійного еколого-економічного міжгалузевого балансу.
18. Оптимальний розподіл інвестицій в еколого-економічній системі.
19. Моделі міжгалузевої еколого-економічної взаємодії.
20. Оптимізаційна агрегована модель контролю над забрудненим довкіллям.
21. Системи моніторингу еколого-економічних систем, їх принципи розробки.
22. Використання штучного інтелекту в системах моніторингу.
23. Становлення та розвиток еколого-економічної системи як наукової галузі.
24. Основи управління сталим розвитком еколого-економічних систем.
25. Методичні підходи до проведення моніторингу сталого розвитку еколого-економічних систем.
26. Поняття еколого-економічні стандарти. Моніторингове дослідження еколого-економічної системи регіону.
27. Моніторинг як інструмент забезпечення енергетичної безпеки країни.
28. Загрози у сфері енергетичної безпеки України в умовах воєнного часу.
29. Методичні підходи до оцінки енергетичної складової сталого розвитку України.
30. Поняття, мета та завдання моніторингу земельних ресурсів.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі студенти

відвідають усі лекції і семінарські зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідувати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити до відома викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність студента на модульному та підсумковому контролях. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Питання та форма проведення іспиту повинні бути визначені у силабусі.

Перелік питань на іспит

1. Висновки Римського клубу щодо використання людством матеріальних і енергетичних ресурсів.
2. Обґрунтування терміну «сталий розвиток» конференцією ООН.
3. Ключові положення, які повинні враховувати національні стратегії сталого розвитку.
4. Шляхи забезпечення сталого розвитку держав.
5. Положення Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», які регламентують порядок проведення моніторингу навколишнього природного середовища.
6. Порядок збору, обробки і подання підприємствами статистичної інформації про забруднення навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів та її склад.
7. Види державного моніторингу довкілля.
8. Рівні державного моніторингу довкілля.
9. Повноваження органів державної влади в частині проведення державного моніторингу довкілля в Україні.
10. Впливи, які здійснюють на природне середовище окремі антропогенні фактори.
11. Напрями спостереження за дією основних антропогенних факторів і процесами, які вони зумовлюють.

12. Організація спостережень за станом природного середовища в Україні.
13. Хімічні методи аналізу концентрації хімічних елементів у довкіллі.
14. Фізико-хімічні методи аналізу стану навколишнього середовища.
15. Електрохімічні методи аналізу забруднення окремих елементів довкілля.
16. Фізичні методи аналізу стану навколишнього середовища.
17. Біологічні та біохімічні методи дослідження довкілля.
18. Критерії оцінювання якості складових природного середовища.
19. Допустиме екологічне навантаження та екологічний резерв.
20. Порядок визначення екологічного навантаження та екологічного резерву.
21. Методи прогнозування майбутнього стану довкілля.
22. Моделі для прогнозування екологічних наслідків забруднення довкілля.
23. Види моніторингу довкілля в залежності від територіального рівня.
24. Порядок проведення та завдання фонових моніторингу.
25. Біосферні заповідники України.
26. Абіотична складова фонових моніторингу.
27. Біотична складова фонових моніторингу.
28. Глобальна система моніторингу та його завдання.
29. Рівні проведення системи глобального моніторингу.
30. Результати, які були отримані в процесі здійснення глобального моніторингу.
31. Кліматичний моніторинг та його завдання.
32. Інформація, яка необхідна для аналізу зміни клімату.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Григорків В.С. Моделювання економіки: підручник Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 360 с.

2. Hryhorkiv Vasyl, Buiak Lesia, Hryhorkiv Mariia The dynamic model of economy in view of socio-economic clusterization and tax burden. The Economics of the XXI Century: Current State and Development Prospects: monograph / Published by Sciemcee Publishing – London, 2018. – p. 217-231 3.

3. Ярошенко О.І., Григонків М.В. Числові методи: навч. посібник Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 172 с.

4. Павлов К.В., Павлова О.М. Мікроекономіка: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк. ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 79 с.

5. Павлова О.М. Теорія економічної науки: методичні вказівки до практичних занять. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 46с.

6. Дзядичевич Ю.В. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядичевич та ін. Тернопіль : Астон, 2016. – 392 с.

7. Огляд стану забруднення навколишнього природного середовища на території України за даними спостережень гідрометеорологічних організацій у 2016 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cgo_sreznevskyi.kiev.ua/index.php?fn=u_zabrud&f=ukraine

8. Прогнозування індикаторів, порогових значень та рівня економічної безпеки України у середньостроковій перспективі; аналіт. доп./ Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь. – К.: НІСД, 2014. – 117 с.